

Målnummer:	Ö3904-08	Avdelning:	1
Domsnummer:			
Avgörandedatum:	2009-06-25		
Rubrik:	Vid prövning av frågan om förordnande av bodelningsförrättare har make som påkallat bodelning tio år efter äktenskapsskillnad inte ansetts ha förlorat rätten att påkalla sådan.		
Lagrum:	9 kap 1 §, 4 § och 5 § samt 17 kap. 1 § äktenskapsbalken (1987:230)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none"> • NJA 1935 s. 613 • NJA 1937 s. 180 • NJA 1993 s. 302, I och II • NJA 1993 s. 570 • NJA 1997 s. 166		

REFERAT

Lunds tingsrätt

Äktenskapet mellan M.H. och A.H. upplöstes genom dom på äktenskapsskillnad i april 1997. I februari 2008 ansökte M.H. vid Lunds tingsrätt om förordnande av bodelningsförrättare. A.H. bestred yrkandet. Hon anförde att parterna hade gjort en faktisk fördelning av tillgångar och skulder i samband med äktenskapsskillnaden och att det hade förflutit så lång tid sedan äktenskapet upplöstes att hon hade förutsatt att mannen var nöjd med fördelningen.

Tingsrätten (rådmannen Dag Cohen) anförde i beslut den 23 april 2008:

Skäl

HD har i rättsfallet NJA 1993 s. 570 uttalat att utgångspunkten är att en fornenlig bodelning ska äga rum samt att yrkandet om förordnande av bodelningsförrättare inte är begränsat i tid. Emellertid kan, enligt rättsfallet, en part som, utan rimlig förklaring, under lång tid underlåter att framställa krav på bodelning, få anses ha nöjt sig med den fördelning som har skett. Rättsfallet innebär vidare att även i fall då ingen faktisk fördelning har skett kan underlåtenhet medföra att rätten till bodelning anses eftergiven.

Parternas äktenskap upphörde för elva år sedan. Oavsett om någon faktisk fördelning har skett eller inte så har M.H. försuttit sin rätt till bodelning och hans yrkande om förordnande av bodelningsförrättare ska lämnas utan bifall.

Beslut

M.H:s yrkande om förordnande av bodelningsförrättare lämnas utan bifall.

Hovrätten över Skåne och Blekinge

M.H. överklagade i Hovrätten över Skåne och Blekinge och yrkade bifall till sin begäran om förordnande av bodelningsförrättare.

Hovrätten (hovrättsråden Agneta Lindelöf, Lars Elmqvist och Helén Andersson, referent) meddelade den 27 augusti 2008 följande beslut:

Hovrätten fastställer tingsrättens beslut.

Högsta domstolen

M.H. överklagade och yrkade att HD skulle med ändring av hovrättens beslut bifalla hans ansökan om förordnande av bodelningsförrättare.

A.H. bestred ändring.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, rev.sekr. Ralf Järtelius, föreslog i betänkande följande beslut:

Skäl

Enligt 9 kap. 4 § ÄktB skall bodelning med anledning av äktenskapsskillnad förrättas när äktenskapet upplöstes eller - om någon av makarna begär det - under tiden ett mål om äktenskapsskillnad pågår. Den principiella utgångspunkten är att en formelig bodelning skall göras, även om makarna fördelat egendomen mellan sig utan att uppfylla de krav lagen ställer på en bodelning. Rätten att påkalla att ett bodelningsförfarande sätts igång eller att framställa en begäran om förordnande av bodelningsförrättare är inte begränsad till viss tid efter äktenskapsskillnaden.

Den omständigheten att en make, utan någon rimlig förklaring, under lång tid underlåter att påkalla bodelning kan emellertid medföra att maken får anses ha nöjt sig med den faktiska fördelning som skett. Även om någon faktisk fördelning av egendomen inte gjorts kan ett långt dröjsmål med begäran om bodelning under särskilda omständigheter uppfattas som en eftergift av makens rätt i det gemensamma boet. (Se NJA 1993 s. 570.)

Parternas äktenskap upplöstes genom dom på äktenskapsskillnad i april 1997, varvid en viss, faktisk fördelning av deras tillhörigheter kom att ske; bl.a. var parterna överens om att A.H. och de två gemensamma barnen skulle bo kvar i det hus som varit parternas gemensamma bostad under äktenskapet. År 1999 flyttade A.H. till Brasilien där hon kom att bo kvar till år 2003. Under det första året bodde de båda barnen tillsammans med henne i Brasilien, men därefter har de huvudsakligen bott hos M.H. År 2007 framställde M.H. en begäran om bodelning och i februari 2008 ansökte han om förordnande av bodelningsförrättare.

M.H. har framställt sin begäran om bodelning ungefär tio år efter äktenskapsskillnaden. Han har förklarat att anledningen till att han inte tidigare begärt att en bodelning skall äga rum är att A.H. vid tiden för äktenskapsskillnaden inte hade ekonomiska möjligheter att lösa ut honom, att han bedömde det vara bäst för deras gemensamma barn att de kunde bo kvar i sin invanda boendemiljö samt att A.H:s flytt till Brasilien medförde svårigheter att komma i kontakt med henne.

A.H. har invänt bl.a. att parterna hade regelbunden kontakt under de år hon bodde i Brasilien. Sålunda gjorde M.H. ett par längre besök hos henne och bodde hon själv hemma hos honom och barnen vid flera tillfällen när hon besökte dem i Sverige.

Vad M.H. anfört som skäl för sin underlåtenhet att tidigare påkalla bodelning - särskilt att en anledning var att barnen skulle få bo kvar i sin invanda boendemiljö - är i och för sig en sådan rimlig förklaring som skulle kunna ursäktas dröjsmålet. I förevarande fall framgår dock av utredningen att A.H. och barnen flyttade ifrån den tidigare gemensamma bostaden redan år 1999, varefter detta skäl att avvakta med bodelningen inte har varit för handen. Den tid som därefter förflutit innan begäran om bodelning framställdes - ungefär åtta år - är så lång att M.H., som inte lämnat någon annan rimlig förklaring till

dröjsmålet (påståendet om att han hade svårt att få kontakt med A.H. får anses vederlagt genom utredningen), får anses ha nöjt sig med den faktiska fördelning som skett. Hovrättens beslut skall således fastställas.

HD:s avgörande

HD avslår överklagandet.

HD (justitieråden Johan Munck, Dag Victor, referent, Ann-Christine Lindeblad, Per Virdesten och Lena Moore) meddelade den 25 juni 2009 följande beslut:

Skäl

Av 9 kap. 1 § ÄktB framgår att om giftorättsgods ingår i boet skall makarnas egendom när äktenskapet upplöses fördelas genom bodelning och av 5 § samma kapitel att det över bodelningen skall upprättas en handling som skall skrivas under av båda makarna.

Om makarna inte kan enas om en bodelning skall domstol på ansökan av make förordna någon att vara bodelningsförrättare. Något skäl för en sådan ansökan behöver inte anföras och någon särskild prövning av behovet av bodelning skall i princip inte göras i detta sammanhang (se NJA 1997 s. 166).

Bestämmelserna om bodelning bygger på att anspråk på giftorätt inte preskriberas (jfr t.ex. Lindskog, Preskription, 2 uppl. 2002, s. 122 och där angivna hänvisningar) och, till skillnad från vad som gäller för bodelning enligt sambolagen (2003:376), finns det inte någon frist inom vilken bodelning skall påkallas eller genomföras. Av rättsfallet NJA 1993 s. 570 framgår emellertid att rätten att påkalla bodelning under vissa förutsättningar kan bortfalla när någon under lång tid har underlåtit att påkalla en sådan och därigenom får anses ha nöjt sig med den faktiska fördelning som skett eller eftergivit sin rätt.

I det nämnda rättsfallet lämnades ett yrkande om förordnande av bodelningsförrättare utan bifall med motiveringen att sökanden dröjt 24 år med att framställa yrkandet och inte åberopat någon omständighet som kunde förklara dröjsmålet. (Jfr angående tidsfaktorns betydelse även de i fallet åberopade avgörandena NJA 1935 s. 613 - där tiden mellan äktenskapsskillnad och anspråket på giftorättsgods uppgick till närmare 22 år - och NJA 1937 s. 180 - där någon enligt svensk rätt giltig upplösning av äktenskapet inte ägt rum vid ena makens död men den andre maken övergivit den avlidne närmare 50 år före dödsfallet och närmare 40 år före detta ingått nytt äktenskap i annat land efter det att äktenskapet där förklarats vara upplöst.)

Frågan i målet är om M.H:s ansökan om förordnande av bodelningsförrättare skall avslås på den grunden att han, med hänsyn till den tid som förflutit sedan äktenskapet upplöstes och omständigheterna i övrigt, inte längre har någon rätt att påkalla bodelning.

Parternas äktenskap upplöstes genom dom på äktenskapsskillnad i april 1997, varvid en viss, faktisk fördelning av deras tillhörigheter kom att ske. Parterna var då överens om att A.H. och de två gemensamma barnen skulle bo kvar i det hus som varit parternas gemensamma bostad under äktenskapet. År 2007 framställde M.H. en begäran om bodelning och i februari 2008 ansökte han om förordnande av bodelningsförrättare. Han har uppgett att den egendom som är aktuell för bodelning i huvudsak är den fastighet där makarna tidigare hade sin gemensamma bostad. Som skäl för att han inte påfordrade bodelning i anslutning till äktenskapsskillnaden har han anfört bl.a. att det var bäst för barnen att de fick bo kvar i sin invanda boendemiljö och att A.H. inte hade ekonomiska möjligheter att lösa ut honom.

M.H. har således påkallat bodelning ungefär tio år efter äktenskapsskillnaden. Med beaktande av att den allmänna preskriptionstiden är tio år och att anspråk på giftorätt inte är underkastat någon sådan preskription kan dröjsmålet med

att påkalla bodelning inte i sig anses utgöra tillräcklig grund för att rätten att påkalla sådan skulle kunna anses ha bortfallit. Härtill kommer att särskild försiktighet med att tillägga dröjsmål en sådan verkan måste iaktas när giftorätten, som i detta fall, avser fast egendom. Beaktas skall också att M.H., i motsats till sökanden i rättsfallet NJA 1993 s. 570, lämnat förklaringar till sitt dröjsmål med att påkalla bodelning som åtminstone till viss del inte kan lämnas utan avseende.

Med beaktande av vad som nu anförts, och den summariska karaktären av den prövning som domstol skall göra när någon begär att en bodelningsförrättare skall förordnas, finner HD att M.H:s ansökan skall bifallas. Det bör emellertid framhållas att detta inte utesluter att olika omständigheter som parterna åberopat i detta ärende kan få betydelse vid den prövning som bodelningsförrättaren skall göra (jfr referentens tillägg i NJA 1993 s. 302).

HD:s avgörande

Med ändring av hovrättens beslut bifaller HD M.H:s ansökan om att bodelningsförrättare skall förordnas. Det ankommer på tingsrätten att utse lämplig person för uppdraget.

HD:s beslut meddelat: den 25 juni 2009.

Mål nr: Ö 3904-08.

Lagrum: 9 kap. 1, 4 och 5 §§ samt 17 kap. 1 § ÄktB.

Rättsfall: NJA 1935 s. 613, NJA 1937 s. 180, NJA 1993 s. 302 I och II, NJA 1993 s. 570 och NJA 1997 s. 166.

Sökord: Bodelning; Bodelningsförrättare
